

Hareketli Ayaklıkların Jinekolojik Muayenede Hasta Konforuna Katkısı

THE CONTRIBUTION OF MOBILE FOOT SUPPORTS TO PATIENT COMFORT DURING GYNECOLOGIC EXAMINATION

Orhan S. AKSAKAL*

* Uz.Dr., Dr.Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ANKARA

Özet

Amaç: Bu çalışmada üzerinde değişiklik yapılmış bir konvansiyonel jinekolojik muayene masasının hasta konforu üzerine etkisi araştırıldı.

Metod: Bu çalışma, yazarın özel muayenehanesinde 1999 yılında yapıldı. Ayaklıkları ana gövdeye dikey menteşelerle bağlı ve yatay düzlemde hastanın kendi isteğiyle bu ayaklıkları kolayca açıp kapayabileceği bir masa kullanıldı. Hastalara muayene ve asıl başvuru semptomları ile ilgili konuşmalar bittikten sonra masa ile ilgili görüşleri soruldu.

Sonuçlar: Hastaların %75'i masanın bu özelliğinin eğer doktorun yaklaşımı da iyi olursa çok iyi bir tamamlayıcı faktör olabileceğini ifade ettiler.

Yorum: Bir jinekolojik muayene seansında hastanın konforunu etkileyen en önemli şey muhtemelen fizik şartlar değil doktorun davranış tarzıdır. Ancak fiziki şartlarda yapılan modifikasyonlar hasta konforu açısından çok iyi bir tamamlayıcı olabilmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Jinekolojik muayene, Muayene masası, Hasta konforu

T Klin Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi 2003, 11:61-63

Summary

Objective: In this study, the effect of a new-designed gynecologic examination table on patient comfort investigated.

Method: The study is conducted in author's private office in 1999. 30 patients who were applied for gynecologic problems and applying first to a gynecologist's in their lives were included in the study. An examination table in which the foot supports connected to the main body by vertical hinges and which could be easily opened and closed by the patient on the horizontal plane is used. After all of the discussions about the present problem of the patients finished, their opinions about the examination table were asked.

Results: 75 percent of the patients declared that the table is a good complementary to the patient comfort if the examiner behaves in an empathetic manner.

Conclusion: Probably the main item to positively contribute to patient comfort during the gynecologic examination is the attitude of the examiner rather than the physical conditions. But they may be very good complementary factors.

Key Words: Gynecologic examination, Examination table, Patient comfort

T Klin J Med Ethics, Law and History 2003, 11:61-63

Jinekolojik muayene anksiyeteye sebep olmaktadır (1-4). Hastaların bu olumsuz deneyimlerini daha iyi hale getirmek için bazı çalışmalar yapılmıştır. Bunlar arasında fiziki şartlarla ilgili olanlar olduğu gibi; örneğin ayaktan destek alınan ve dizlerin boşta olduğu masa (5), muayenede birinin bulundurulması (6,7), hastanın pozisyonunu değiştirme (8), muayene tekniğini iyileştirme (9), hastayı bilgilendirme (6,10) gibi. Ayrıca hasta psikolojisi ile ilgili olanlar da vardır (9-11). Bu çalışmalardan ortaya çıkan ortak kavramlar hastaya daha çok kontrolü elinde tutabilme hakkı verme, onu bilgilendirme şeklindedir.

Bu çalışmada, kontrolü tamamen hastaya veren bir muayene masasının hasta konforuna katkı-

sının olup olamayacağı araştırıldı.

Materyel ve Metod

Muayene masası: Muayene masasının ana özelliği yatay düzlemde serbestçe sağa ve sola hareket edebilen ayaklıkları idi. Konvansiyonel masa ayaklıklarının bağlı olduğu yerlerde dikey menteşeler vardı (Şekil 1). Ayaklıklar buraya 30 cm lik yatay birer kol ile bağlı idi. Böylece bacaklar içeri ve dışarıya rahatça hareket edebiliyordu (Şekil 2 ve 3). Bu özellik hastanın istediğinde bacaklarını kapatmasına imkan tanıyordu. Masanın ikinci özelliği bacakların diz altından değil, ayak tabanından desteklenmesi idi. Dizler boşta kalıyor, hasta ayak tabanının tamamını içine alan yumuşak ve kumaş kaplı bir ayaklığın içine ayağını yerleş-

Şekil 1.**Şekil 2.****Şekil 3.****Şekil 4.**

tirebiliyordu (Şekil 4). Ayrıca ayaklıklar öne ve arkaya hareket edebiliyorlardı (Şekil 5). Böylece hasta kendisi için daha sağlam bir dayanma noktası olan ayak tabanından güç alabiliyordu.

Daha önce hiç jinekolojik muayene olmamış , üniversite mezunu ve jinekolojik semptomlarla başvuran 30 hasta çalışma kapsamında değerlendirilmeye alındı.

Muayeneden önce hastalara muayene odasının fizik şartlarını (aydınlatma,müzik, muayene sırasında yanında birini isteyip istemediği, muayene masasındaki kendi pozisyonu-yatar veya oturur) istedikleri şekilde değiştirebilecekleri, “doktorun muayene sırasında çok sabırlı davranacağı, doktorun muayenede kontrolü hastaya verme yanlısı olduğu, hastanın muayene sırasında herhangi bir rahatsızlık belirtmesi halinde hemen duracağına söz verdiği” şeklinde hastayı rahatlatmaya yönelik bir konuşma yapıldı.

Muayene odasında isteyen hastaların isteği

Şekil 5.

doğrultusundaki fizik düzenlemelerden sonra hasta masaya yerleştirildi ve ayakları ayaklıklara konuldu. Bundan sonra muayene eden doktor hastanın ayaklarını ayaklıklarla birlikte içe ve dışa hareket ettirip bacakların rahatça tamamen kapanabildiğini

hastaya gösterirken “gördüğünüz gibi kontrol tamamen sizde” şeklinde konuştu. Daha sonra hastaya söylenmiş olduğu gibi yavaş bir şekilde ve hastanın uyarılarına dikkat ederek muayene tamamlandı. Muayene seansı bitip, hasta elbiselerini tamamen giyerek görüşme odasına geçtikten ve hastanın asıl başvuru sebebiyle ilgili görüşme bittikten sonra hastalara muayenenin rahat geçip geçmediği soruldu. “Evet “diyen hastalara hareketli ve gereğinde tamamen kapanabilen ayaklıkların bunda bir katkısının olup olmadığı soruldu. Cevaplar “evet” ve “hayır” olarak kaydedildi.

Sonuçlar

Hastaların yaşları 22 ile 28 arasında değişiyordu. Hiçbiri gebelik geçirmemişti. 20 hastanın 7 ‘si kanama düzensizliği, 5’i akıntı ve kaşıntı, 3’ü disparoni, 4’ü pelvik ağrı, 1’i kontrol sebebiyle başvurmuştu. Hastaların tamamı muayenelerinin çok rahat geçtiğini söylediler. Hastaların 15’i (75%) hareketli ayaklıkların kendilerine olumlu katkıda bulunduğunu söylerken, bunun doktorun iyi yaklaşımının güzel bir tamamlayıcısı olduğunu, asıl önemli olan şeyin muayene edicinin tavrı olduğu şeklinde özetlenebilecek açıklamaları eklediler.

Tartışma

Çalışmanın sonucunda fizik şartların muayeneyi hasta için daha az stresli hale getirebildiğini ama asıl önemli olan faktörün muayene eden doktorun tavrı olduğunu hastaların ağzından ortaya koymaktadır. Muayene eden kişi hastaya güvende olduğu, onun en mahrem organlarının incitilmeyeceği izlenimini vermelidir. Bu araştırma sırasında doktorun bir gözlemi belki de bu noktayı destekleyici niteliktedir: Ayaklıkları açıp kapama gösterisinden sonra hastaların çoğunun kendilerini daha rahat bir şekilde masaya bıraktıklarının belirgin olarak izlenmesi belki de bu davranışın hastalar tarafından doktorun hastayı düşünen ve kontrolü hastaya bırakan tavrının çok canlı bir kanıtı olarak değerlendirilmiş ve güven hissinin oluşmasına olumlu katkıda bulunmuştu.

Bu çalışmanın yapılmasına esas teşkil eden ve literatürde tek örnek olarak rastlanan çalışmada kullanılan ve süngerle kaplı ayak desteklerinin yatay düzlemde hareket olanağı yoktu. Konvansiyonel diz destekleri ile yeni ayak destekleri kıyaslanmıştı. Bu

çalışma da hastaların sorgulanmasına dayalı idi. Hastaların %50’si bu ayak desteklerini “yumuşak”, %36’sı “sıcak”, %22’si “rahatlatıcı” olarak yorumlamışlardı. Çalışmanın subjektif olmak gibi bir zayıf noktası olduğunu belirten yazar bu ayaklıkların hasta konforuna olumlu yönde belirgin katkıda bulunduğunu ifade ediyordu (5).

Yazıda yerli kaynaklara yer verilmemesinin sebebi bu konuda hiç bir yayına rastlanmamış olmasıdır. Bu, etik açıdan esef vericidir. Tıp etiği açısından, toplumda yüklenedikleri ağır görev ve sorumluluklar sebebiyle belki de diğer tıp dallarından daha fazla iyi davranışları hakeden Türk jinekolojik hastalarının bu rahatsızlık verici deneyimlerini daha tahammül edilir hale getirmek için her çabanın gösterilmesi, bu konuda bilimsel birikimin oluşturulup konunun bilimsel arenada tartışılması , oluşacak konsensus doğrultusunda hastalara iyi davranış alışkanlıklarının doktorlar arasında yaygınlaştırılması için uygun mesajların verilip Türk jinekolojik hastasının hastalanmayı beklemeden doktora başvurmasının sağlanması gerekir. Ancak bugün bundan çok uzakta olduğumuz görülmektedir. Maalesef Türk jinekologlarının ezici çoğunluğu Türk kadını tanınamakta, dinamiklerinden bihaber meslek icra etmektedirler.

KAYNAKLAR

1. Osofsky H. Women’s Reactions To Pelvic Examination. *Obstetrics Gynecology* 1967; 30, 146-51.
2. Debrovner C, Shubin-Stein R. Psychological Aspects of Vaginal Examinations. *Medical Aspects of Human Sexuality* 1975; 9, 163-4.
3. Wagenheim HS. Reactions of Women To Gynecologic Examination. *Obstetrics And Gynecology* 1967; 30(1), 152-3.
4. Haar E, Halitsky V, Stricker G. Patients’ Attitudes Toward Gynecologic Examination And To Gynecologists. *Medical Care* 1977; Sep 15(9) 787-95.
5. Olson BK. Patient Comfort During Pelvic Examination. *New Foot Supports vs Metal Stirrups*. *JOGN Nurs* 1981; Mar 10:2, 104-7.
6. Buchta RM. Use of Chaperones During Pelvic Examinations of Female Adolescents. *Results of A Survey*. *Am J Dis Child*, 1987; Jun 141:6, 666-7.
7. Johnson NR, Philipson EH, Curry SL .Chaperone Use By Obstetrician/Gynecologists. *J Reprod Med* 1999; May 44:5, 423-7.
8. Seymore C, Durant RH, Jay MS, Freeman D, Gomez L, Sharp C, Linder CW. Influence of Position During Examination, And Sex of Examiner On Patient Anxiety During Pelvic Examination. *The Journal of Pediatrics* 1986; 108(2), 312-7.
9. Frye CA, Weisberg RB. Increasing The Incidence of Routine Pelvic Examinations: Behavioral Medicine’s Contribution. *Women &Health* 1994; 21(1) . 33-55.
10. Billings JA, Stoeckle JD. Pelvic Examination Instruction And The Doctor-Patient Relationship. *J of Medical Education* 1977; 52 Oct, 834-9.
11. Fuller SS, Endress MP, MSN, Johnson JE. The Effects of Cognitive And Behavioral Control On Coping With An Aversive Health Examination . *Journal of Human Stress* 1978; Dec 18-25.

Geliş Tarihi: 27.11.2000

Yazışma Adresi: Dr.Orhan S. AKSAKAL
Dr.Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı
Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ANKARA